

LUMIÈRE, internationalistisch en pacifistisch genootschap onder leiding van Roger Avermaete, gesticht in Antwerpen (1919-1940).

In 1919 stichtten enkele jonge Franstalige kunstenaars onder leiding van Avermaete het genootschap Lumière, dat in augustus 1919 een eigen tijdschrift onder dezelfde naam publiceerde. Het programma was idealistisch en fris. *Lumière lutte pour tout ce qu'elle croit le beau et le vrai. (...) Lumière s'adresse à tous les êtres qui dans notre siècle de matérialisme s'occupent encore des divines choses de l'esprit.* Onder invloed van Romain Rolland (met zijn *Déclaration d'indépendance de l'esprit*), Henri Barbusse en de Clarté-beweging koos het genootschap voor vrijheid van meningsuiting, individuele schepping, internationalisme en **pacifisme**. Lumière telde aanvankelijk zeven leden: Alice Frey en Joris Minne (schilders), Bob Claessens, Willy Koninckx, Georges Marlier, René Vaes en Avermaete (literatuur). Maar deze groep was snel ideologisch verdeeld. Frey, Koninckx en Marlier verlieten het genootschap voor het tijdschrift *Ça Ira*. Later sloten Frans Buyle, Raymond Henneuse, Wilfried Hollemans, Frank van den Wijngaert en Henri van Straten aan. Daarnaast kampte Lumière voortdurend met financiële problemen. Van het tijdschrift verschenen er tot in februari 1923 veertig nummers met een oplage van circa vijfhonderd exemplaren. Medewerkers waren onder anderen Raymond Colleye, Frank Mortelmans, Paul Joostens, Paul Pée, Jozef Cantré, Jan Cantré, Lode Baekelmans, Wies Moens, Georges Duhamel, Stefan Zweig en Henriëtte Roland Holst.

Toen het tijdschrift in 1923 werd opgeheven, werd Lumière omgevormd tot een coöperatieve uitgeversvereniging. Het genootschap speelde daarnaast een belangrijke rol in de ontwikkeling van de houtgravurekunst door middel van het uitgeven van grafische albums en het organiseren van internationale tentoonstellingen. Lumière verzorgde ook enkele uitvoeringen van marionettentheater. Vanaf de jaren 1930 verflauwden de activiteiten van het genootschap (enkel enige bibliofiele uitgaven) en bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog werd Lumière opgeheven.

Lumière was in de eerste plaats internationalistisch gericht, maar stond niet afkerig tegenover de V.B. In het artikel "La question flamande" (*Lumière*, jg. 1, nr. 8, maart 1920) steunde Avermaete sommige eisen van de V.B., zoals de vernederlandsing van de

Gentse universiteit en de administratieve scheiding van Vlaanderen en Wallonië, maar dit enkel vanuit een gevoel van rechtvaardigheid. Samen met meer radicale Vlaamsgezinden als Herman van den Reeck en Firmin Mortier probeerde Lumière een Internationale van de jeugd op te richten. Wegens een gebrek aan financiële middelen werd het plan nooit uitgevoerd. In de beginfase liepen de ideeën van Lumière sterk gelijk met die van andere nieuwe tijdschriften zoals *Ruimte*, *Opstanding*, *Het Overzicht*, *Het Roode Zeil*, *Staatsgevaarlijk* en *L'art libre*: er moest een door jongeren gebouwde, nieuwe pacifistische wereld komen.

LITERATUUR: R. Avermaete, *L'aventure de "Lumière"*, 1969; – A. Danhieux, *L'art libre et Lumière (1919-1929): étude descriptive de deux revues d'avant-garde*, KUL, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1980.

BERNARD VAN CAUSENBROECK